

't Mooswief op de Markt

De Markt, het kloppend hart van Maastricht, strekt zich uit tussen twee standbeelden die beide veel met Maastricht te maken hebben. Aan de noordzijde het thans vooruitgeschoven beeld van J.P. Minckelers, uitvinder van het steenkolen-gas in 1783 en aan de andere kant de goedlachse groentevrouw daar hoog op haar sokkel. Dat de een er langer staat dan de ander heeft niets te maken met bekendheid maar meer met vanzelfsprekendheid. Reeds lang voor Minckelers zijn standbeeld krijgt (10 juli 1904) zijn de Mooswief er al present op de Markt.

Het van 1953 daterende standbeeld het 'Mooswief' is een monument ter ere van de marktvrouw die vanuit de omliggende dorpen met haar verse groenten naar de stad trok. In het verlengde daarvan kan dit op een guitige groentevrouw geïnspireerde beeld ook worden gezien als een monument voor de volkswoman in het algemeen. Daarnaast wordt in dit beeld het Maastrichtse carnavalstype het 'Mooswief' uitgebeeld, dat door de beeldhouwer Charles Vos werd bedoeld als symbool voor de Maastrichtse carnavalsvreugde. Vos was een fervent carnavalsvierder. Ieder jaar opnieuw ontwierp hij praalwagens voor de optocht en werkte hij mee aan de "Oprechte Mestreechter Vastelaovensgezèt". De totstandkoming van dit beeld bracht vervolgens de traditie op gang om een 'Mooswief', een als groentevrouw vermomde levensgrote pop, op carnavalszondag om 12.11 uur op het Vrijthof aan een paal omhoog te hijsen ter inluiding van Carnaval. De 'Tempeleers' benoemden haar

Een 'mooswief' uit 1955, naast haar evenbeeld.

dan ook tot patrones van de 'Mestreechter Vastelaovend'.

De beeldhouwer Charles Vos werd geboren op 8 september 1888 als zoon van boekhandelaar Jacques Vos en Marie Stille aan de Grote Staat 61. Na het overlijden van zijn moeder in 1899 ging hij naar een internaat bij de Jezuiten in Sittard en Nijmegen, daarna naar het Gymnasium in Rodduc. Hij had echter meer interesse in tekenen en ging als voluntaire werken bij de ateliers van de Roermondse architect Pierre Cuypers. In 1909 begon hij zijn opleiding aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten in Antwerpen en na het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog (1914-1918) vervolgde hij zijn studie aan de Rijksacademie van Beeldende Kunst in Amsterdam. In 1919 trouwde hij met Henriette den Breejen uit Nieuwer-Amstel en

keerde na een studiereis naar Rome en Florence in 1920 samen met zijn gezin terug naar Maastricht. Hier begon hij een atelier in een van de bijgebouwen van het voormalige minderbroedersklooster aan de Sint Pieterstraat (nu RHCL) met Mestrom als zijn assistent.

wer kreeg Vos volop de kans om met architecten als Boosten, Peutz en Bremer samen te werken. Voorbeelden van die samenwerking zijn te zien op tal van plaatsen in de stad: het beeldhouwwerk aan het voormalige gouvernementsgebouw aan de Bouillonstraat, de

Qua postuur heeft het 'Mooswief' ook wel iets van de beeldhouwer zelf. Van Charles Vos wordt trouwens gezegd, dat hij zelf alleen maar modelleerde in klei en dat zijn assistent het beeld in steen uitthakte. Deze foto, in 1953 gemaakt door Frans Lahaye, geeft een andere indruk.

Daarnaast werkte hij bij de Sphinx als ontwerper van serviesgoed. In 1935 verplaatste hij zijn atelier naar de Sint Bernardusstraat. Hier bleef hij tot zijn dood werken samen met zijn nieuwe assistent Jan Balendong. Van 1926 tot 1953 was hij tevens leraar beeldhouwen aan de Middelbare Kunstnijverheidsschool en van 1948 tot 1950 hoogleraar boetseren en beeldhouwen aan de Jan van Eyckacademie. In de loop van zijn carrière als beeldhou-

verfraaiing van het station met drie schilddragende leeuwen, het Veldekemonument aan het Henric van Veldekeplein, de Sint Servaasfontein op het Vrijthof (inmiddels verplaatst

naar het Keizer Karelplein) en het beeld van Sint Servaas tegen de brede middenpijl van de Sint Servaasbrug.

Op 24 december 1952 vroeg het Comité tot Oprichting van een 'Mooswief' Gedenkteken, waarin vertegenwoordigers van de marktbezoekers, de marktkooplui en de marktmeester zitting hadden, aan het college van Burgemeester en Wethouders toestemming voor de oprichting van het standbeeld. Na overleg met de dienst gemeentewerken en de afdeling stadsontwikkeling kreeg het comité de gevraagde toestemming. Maar er moesten ook nog enkele andere zaken worden geregeld. In november 1953 deelde het college aan de gemeenteraad mee: 'De kosten van de door de gemeente te verlenen medewerking voor aanleg van verlichting, waterleiding en rioleering en voor het in orde brengen van de bestrating, worden geraamd op fl. 3.000,00. Wij stellen U voor te besluiten aan de oprichting van het 'Mooswief' monument de gevraagde medewerking te verlenen en daarvoor beschikbaar te stellen een bedrag van fl. 3.000,00, dat t.z.t. in de gemeentebegroting voor 1954 zal worden opgenomen.'

Het monument bestaat uit een naar het ontwerp van architect J.L.A. Brouwers uitgevoerde, vijfhoekige fonteinbak, waarin in het midden een vijfkantige sokkel is geplaatst, voorzien van vijf door de beeldhouwer R. Stultiens, leerling van Vos, vervaardigde bronzen sproeiers, die elk een ander dier voorstellen dat op de Markt werd verkocht (vis, wild en gevogelte). Het 'Mooswief' staat breeduit, met een olijk lachend gezicht. Aan haar rechterarm draagt zij een groentemand. Met haar rechterhand dekt zij haar waar af. Haar linkerhand houdt zij stevig op haar geldbuidel. Zij draagt lange rokken met een schort eroverheen, om haar schouders een doek met franjes en op haar hoofd een kapje. Het beeld is vervaardigd van Muschelkalksteen, de sokkel en de fonteinbak van Naamse steen. Het monument werd, helaas een week nadat Charles Vos op vrijdag 19 februari 1954 was overleden, op carnavalszaterdag 27 februari onthuld

door de stadsprins Jacques I Chappin, nadat het met medewerking van de firma Dotremont was opgebouwd.

In 1962 waren er klachten over het monument. In een brief van 4 augustus 1962 aan het college van Burgemeester en Wethouders schrijft marktmeester Pinckaers over de onderhoudstoestand van de waterbak. Passanten gebruikten die als afvalbak. De marktmeester kreeg opdracht strenger toezicht te houden en een tijdlang bleef het rustig. Begin jaren zeventig namen de klach-

Stadsprins Jacques I Chappin onthulde het standbeeld op carnavalszaterdag 27 februari 1954.

ten weer toe en uiteindelijk werd van de waterbak een bloembak gemaakt. Omdat dit ook niet de oplossing was, werd in juli 1977 besloten om de planten te verwijderen en de waterinstallatie weer aan te sluiten.

De waterspuitende eend, duif, konijn en twee verschillende vissen doen sindsdien weer hun best en geven het geheel weer de uitstraling die de architect Brouwers en de beeldhouwers Stultiens en Vos voor ogen hadden. Misschien was het idee van Vos om ook nog een 'Moosmaan' te ontwerpen nog niet zo'n slecht idee geweest, al had deze 'Moosmaan' het dan goed moeten vinden dat zijn 'Mooswief' ieder jaar vereerd wordt met de 'drei Mestreechter steerkes'.

J. Boetsen

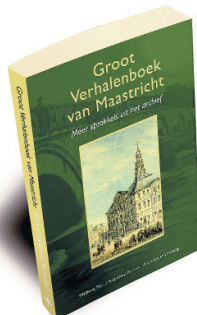
Bronnen: Archief Gemeentebestuur; Graatsma e.a.; Charles Vos. Straat-beelden; Boetskens, Beeldig Maastricht; Historische Encyclopedie Maastricht.

Nu in de boekhandel

Na Carnaval ook deel 2 in de boekhandel en bij het RHCL: een nieuwe selectie uit de sprokkels, die vanaf 1992 in de Maaspost zijn verschenen

Groot Verhalenboek van Maastricht
Meer sprokkels uit het archief

Walburg Pers / Regionaal Historisch Centrum Limburg
ca. 50 sprokkels in 238 pagina's, rijk geïllustreerd, prijs € 19,50

historisch
centrum
limburg

Archiefsprokkels

De rubriek 'Archiefsprokkels' wordt verzorgd door medewerkers van het Historisch Centrum Limburg. Een hele pagina met een nieuw ver-

haal, opgediept uit de archieven van Maastricht.

Eerder verschenen sprokkels kunt u nog eens nalezen op www.rhcl.nl.

Historisch Centrum Limburg, Sint Pieterstraat 7, 6211 JM Maastricht, tel. 043-328 55 00, info@rhcl.nl